

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
75 НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ВИКЛАДАЧІВ АКАДЕМІЇ**

Одеса 2015

СЕКЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТ І ЛОГІСТИКА

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

**Стулова І. М., канд. політ. наук, доцент
Одеська національна академія харчових технологій**

Дослідження стану природокористування, екологічного управління та екологічної діяльності підприємств в Україні свідчить про гостру необхідність негайного формування чіткого діючого механізму екологобезпечного розвитку країни на основі вдосконалення та трансформації існуючої економічної і законодавчої бази державного екологічного управління, системи екологоорієнтованого управління на мікроекономічному рівні та всебічного врахування екологічного фактору в усіх аспектах виробничої діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких розпочате вирішення даної проблеми свідчить про наступне. У науковій та спеціальній літературі активно розробляються підходи до реформування екологічного управління, вагомо розкриваються деякі принципи розбудови еколого-економічного управління на підприємстві (ЕЕУП), досліджуються інструменти такого управління. Пахомова Н.В., Ендерс А., Ріхтер К., аналізуючи сучасні концепції впливу екологічних імперативів на підприємницьку діяльність, цілком справедливо виділяють чотири концептуальних підходи: “антропоцентричний”, “фінансово-економічний”, “біосферний” та “підхід з позицій загальної системи управління якістю і безпекою” [1, с. 247]. Токмакова І.В. у своїй статті доводить, що “еколого-економічне управління підприємством має ґрунтуватися на принципах екологічної відповідальності” [2, с. 63]. Т. Діллік розробив вичерпну систему найважливіших цілей екологічної діяльності підприємства [3].

Проте залишаються не в повній мірі вирішеними питання підвищення еколого-економічної ефективності управління підприємством на фоні пошуку шляхів удосконалення діяльності підприємства в умовах екологізації його виробничої діяльності.

Дослідження ЕЕУП свідчить, що таке управління багато в чому визначає можливість досягнення швидких результатів у вирішенні екологічних проблем, актуальних для персоналу підприємств, населення, громадськості, інвесторів, акціонерів, місцевої влади. До найважливіших напрямів практичної діяльності в галузі ЕЕУП, закріплених в стандартах серії ISO 14000 і низці інших документів, відносяться: обґрунтування, демонстрація, практичне використання екологічної політики і мети підприємства; обґрунтування конкретних екологічних задач; визначення значень відповідних кількісних і якісних показників і критеріїв для кожної з поставлених екологічних цілей на запланований період; ефективне планування і організація екологічної діяльності у відповідності з розробленими цілями і задачами; визначення конкретних заходів і дій для кожної із поставлених екологічних цілей і задач з урахуванням пріоритету заходів і дій щодо запобігання негативного впливу на навколишнє середовище; підготовка і розповсюдження ініціативної екологічної звітності; надання та аналіз у звітності позитивних та негативних результатів.

Використовуючи вищенаведений підхід, з метою підвищення ефективності екологічної діяльності підприємства, нами пропонується модель системи еколого-економічного управління підприємством, яка включає такі складові:

1) *планування екологічної діяльності підприємства*, яке має базуватися на врахуванні екологічних аспектів та вимог законодавчих й інших регламентних актів, що потребує проведення:

- а) ідентифікації екологічних аспектів, які витікають з колишніх, поточних і планових видів діяльності, продукції або послуг, з тим, щоб визначити суттєві впливи на навколишнє середовище;
- б) ідентифікації правових вимог, що застосовуються до екологічних аспектів діяльності, продукції або послуг;

2) *організацію екологічної діяльності підприємства*, яку на нашу думку доцільно здійснювати за такими напрямками: визначення відповідальних осіб (підрозділів) підприємства; розподіл посадових обов'язків, повноважень і відповідальності; розробка процедур прийняття екологічно значущих рішень; забезпечення необхідними людськими, фінансовими і матеріальними ресурсами (включаючи діяльність щодо попередження надзвичайних екологічних ситуацій і діяльність в умовах таких ситуацій); визначення вимог до формування і ведення необхідної внутрішньої документації; організація взаємодії з основними зацікавленими в екологічних аспектах діяльності підприємства особами і сторонами (формальної і неформальної взаємодії); здійснення добровільної екологічної діяльності підприємства;

3) *контроль результатів екологічної діяльності підприємства*, який пропонується здійснювати за схемою: "екологічний моніторинг – еколого-економічний аналіз – оцінка ефективності ЕЕУП".

Оцінка досягнення поставленої мети та задач екополітики, оцінка відповідності екополітики вимогам законодавства і стандартам екоменеджменту має здійснюватися за такими критеріями: обґрунтовування і публічне декларування підприємством основних принципів екологічної діяльності (декларування екологічної політики); наявність і обґрунтовування підприємством цілей, направлених на розвиток процесів безперервного з року в рік поліпшення досягнутих результатів екологічної діяльності там, де це є реально можливим; використання підприємством програм і методів екологічного аудиту для оцінки досягнутих результатів і подальшого розвитку діяльності; формування і розповсюдження підприємством "зеленої звітності"; екологічна відкритість підприємства; об'єднання задач управління якістю продукції і послуг і екологічного управління; стимулювання залучення персоналу до екологічної діяльності підприємства; оцінка підприємством фактичного впливу на навколишнє середовище порівняно з декларованим впливом; екологічне інформування і освіта персоналу; добровільні екологічні зобов'язання підприємства; формування і розповсюдження екологічної програми підприємства; взаємодія підприємства з екологічною громадськістю; підтримка підприємством діяльності в галузі суспільного екологічного моніторингу і контролю; взаємодія з населенням, що проживає в зоні впливу підприємства; здійснення моніторингу стану навколишнього середовища у зоні впливу підприємства; підтримка екологічного порядку на промисловому майданчику; використання підприємством додаткового інформуючого і попереджувального екологічного маркування і написів; використання підприємством паспортів безпеки речовини (матеріалу); діяльність підприємства в галузі екологічної сертифікації; діяльність підприємства в галузі добровільного екологічного страхування; розвиток структури системи екологічного управління на підприємстві; діяльність підприємства в галузі екологічних наукових досліджень; екологічна діяльність підприємства, пов'язана з тарою і упаковкою продукції; оцінка і аналіз витрат підприємства, пов'язаних з діяльністю в галузі охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів; використання підприємством планів і результатів екологічної діяльності в роботі з акціонерами і інвесторами; екологічна співпраця з іншими підприємствами; оцінка непрямих ефектів дії підприємства на навколишнє середовище; оцінка і прогноз впливу виробництва на здоров'я населення і персоналу, а також екологічного впливу виробництва на працездатність персоналу.

Оцінювання доцільно проводити на основі таких оцінок (у тому випадку, якщо оцінка проводиться трьома експертами): "0" – 1 позитивна відповідь; "1/2" – 2 позитивні відповіді; "1" – 3 позитивні відповіді.

Сумування отриманих результатів по всіх критеріях дозволяє отримати наступну підсумкову оцінку ефективності існуючої системи еколого-економічного управління підприємством: менше 30 % від максимально можливої величини – "здійснювана підприємством діяльність щодо еколого-економічного управління підприємством є фрагментарною і в цілому неефективною"; 30-50 % – "здійснювана підприємством діяльність щодо еколого-економічного управління підприємством в цілому є задовільною, але вимагає подальшого розвитку і вдосконалення"; 50-70 % – "здійснювана підприємством діяльність щодо еколого-економічного управління підприємством в цілому є достатньо ефективною, але при цьому є невикористані можливості для її подальшого поліпшення"; більше 70 % – "здійснювана підприємством діяльність щодо еколого-економічного управління

підприємством є високоефективною; саме підприємство може розглядатися як лідер в галузі екологічного управління і менеджменту".

Таким чином, запропонована нами оцінка ефективності еколого-економічного управління підприємством здатна обґрунтувати доцільність екологоорієнтованого управління та дозволить підвищити рівень екологізації виробництва на підприємстві.

Запропоновані нами вищезазначені заходи щодо вдосконалення ЕЕУП направлені на досягнення основної мети такого управління – постійне підвищення екологічної ефективності господарської діяльності підприємства, що відбиває можливості підприємства щодо задоволення екологічних потреб. Вплив ЕЕУП на мотивацію створення екологічної продукції (продукції екологічного підприємництва) здійснюється як у процесі поточної діяльності, так і через екологоорієнтовану інноваційну діяльність. Це дає підстави стверджувати, що ефективне ЕЕУП пов'язане з випуском і реалізацією екологічної продукції (виробів, товарів, послуг) та обумовлює становлення екологічного підприємництва в Україні.

Література

1. Пахомова Н.В., Эндерс А., Рихтер К. Экологический менеджмент. – СПб.: Питер, 2012. – 544 с.
2. Токмакова И.В. Формирование системы эколого-экономического управления предприятием в концепции устойчивого развития // Вісник економіки транспорту і промисловості. – К., 2011. – № 4. – С. 60-65.
3. Диллик Т. Концепция «экологически осознанного» руководства предприятием // Проблемы теории и практики управления. – М., 2011. – № 4. – С. 75-81.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТ ТА ЛОГІСТИКА

ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА Удовиця О.Ф.....	265
ЛОГІСТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ НА ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ АПК Чабаров В.А., Неделков О.В.....	267
ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ Стулова І. М.....	268
ПРО ОПТИМІЗАЦІЮ ПОЄДНАННЯ РІЗНИХ ЕЛЕМЕНТІВ СИСТЕМИ ОПЛАТИ ПРАЦІ Колесник В.І.....	270
ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ВИНОГРАДАРСТВА ПІВДНЯ УКРАЇНИ Каламан О.Б.....	271

СЕКЦІЯ ХІМІЯ ТА БЕЗПЕКА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

ВИЗНАЧЕННЯ ХАРЧОВОЇ ДОБАВКИ Е621 МЕТОДОМ ТОНКОШАРОВОЇ ХРОМАТОГРАФІЇ З ЛЮМІНЕСЦЕНТНИМ ДЕТЕКТУВАННЯМ Малинка О.В.....	273
ВИЗНАЧЕННЯ ЛАУРІЛ ГЛУТАМІНОВОЇ КИСЛОТИ ПО СЕНСИБІЛІЗОВАНИЙ ЛЮМІНЕСЦЕНЦІЇ ІОНА ТЬ (III) В КОМПЛЕКСІ З ЦИПРОФЛОКСАЦИНОМ Бельтюкова С.В., Малинка О.В., Лівенцова О.О., Сітнікова Ю.С.....	275
НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ Осадчук І.В.....	277

СЕКЦІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВО, ІНОЗЕМНА МОВА, ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ

МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНИЙ ПРІОРИТЕТ У ФОРМУВАННІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА Сергеева Т.П., Гончарук В.В.....	278
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТУРИЗМ» Халайджі С.В., Болтоматіс Д.В.....	281
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК АЛГОРИТМ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ Захлевська Т.В., Волкова Т.В.....	282
ПЕДАГОГІЧНІ ЗАХОДИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ВЛАСНОГО ЗДОРОВ'Я Бородін В.М., Яготін Р.С.....	284
АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ФІТНЕС-ПРОГРАМ ДЛЯ ЖІНОК З УРАХУВАННЯМ ЇХ СОМАТОТИПУ Васильєв В.П., Лаговська Н.Г.....	285
ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ОНАХТ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ Павлюк О.В., Цапенко Л.М.....	287

Наукове видання

Збірник тез доповідей 75 наукової конференції викладачів академії
20 – 24 квітня 2015 р.

Матеріали, занесені до збірника, друкуються за авторськими оригіналами
За достовірність інформації відповідає автор публікації

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України,
д-ра техн. наук, професора Б.В. Єгоров
Укладач Т.Л. Дьяченко

Редакційна колегія

Голова

Єгоров Б.В., д.т.н., професор

Заступник голови

Капрельянц Л.В., д.т.н., професор

Члени колегії:

Бельтюкова С.В., д.х.н., професор

Бурдо О.Г., д.т.н., професор

Волков В.Е., д.т.н., доцент

Гладушняк О.К., д.т.н., професор

Гапонюк О.І., д.т.н., професор

Іоргачова К.Г., д.т.н., професор

Павлов О.І., д.е.н., професор

Станкевич Г.М., д.т.н., професор

Савенко І.І., д.е.н., професор

Ткаченко Н. А., д.т.н., професор

Хобін В.А., д.т.н., професор

Хмельнюк М.Г., д.т.н., професор

Черно Н.К., д.т.н., професор